

RIIGIKOHUS

Avaldatud veebilehel *Riigikohus* (<https://www.riigikohus.ee>)

Avaleht > Riigikohus jättis Riigikogu liikmete kaebuse rahuldamata

Riigikohus jättis Riigikogu liikmete kaebuse rahuldamata

22. juuni 2023

Riigikohus leidis täna avaldatud otsuses, et arupärimiste ja eelnõude üleandmise piiramine oli vajalik Riigikogu töövõime tagamiseks ega rikkunud parlamendi liikmete õigusi.

Kohus arutas kaht kaebust, mille esitasid 38 Riigikogu liiget, kes kuuluvad Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna (EKRE), Keskerakonna ja Isamaa fraktsioonidesse. Kaebajad palusid tühistada Riigikogu 15., 16. ja 22. mai otsused, millega lõpetati päevakorra kinnitamise kohta protseduuriliste küsimuste esitamine ning eelnõude ja arupärimiste üleandmine.

Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium otsustas täna, et eelnõude ja arupärimiste esitamise lõpetamine ei rikkunud kaebajate õigusi ning selles punktis jäeti kaebus rahuldamata. Ülejäänud osas jäeti kaebused aga läbi vaatamata, sest Riigikogu liikmete õigus esitada protseduurilisi küsimusi ei tulene mitte põhiseadusest, vaid on enesekorraldusõiguse raames parlamendi enda kujundada.

Kolleegium märkis, et põhiseadus annab küll Riigikogu liikmetele õiguse esitada eelnõusid ja arupärimisi, kuid see õigus pole piiratu. Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse alusel võib selleks ette nähtud aega piirata, kui eelnõusid ja arupärimisi esitatakse nii suurel hulgal, et see takistab parlamendil päevakorda kavandatud asjade arutamist.

Otsuses toodi välja, et 8.–13. mail kestsid Riigikogu istungid koos täiendava istungiga 65 tundi, kuid päevakorra arutamiseni ei jõutudki. Võrdluseks aasta varem kulus 12 istungil eelnõude ja arupärimiste esitamisele kokku vaid 32 minutit. Peale selle laekus valitsusele Riigikogu liikmeilt lühikese aja jooksul 345 arupärimist, millele vastamiseks võib valitsuse hinnangul kuluda 345–1035 tundi.

Seetõttu pole Riigikohtu arvates alust väita, et Riigikogu liikmetel pole olnud piisavalt aega eelnõude ja arupärimiste üleandmiseks. Ehkki kolmel istungipäeval piirati nende üleandmise aega, olid selleks kaalukad põhjused. Kolleegium on juba varem leidnud, et üheks parlamendi liikmete õiguste piiramise legitiimseks eesmärgiks on Riigikogu tõhus toimimine. Parlamendi töö peab olema korraldatud nii, et ta saaks täita kõiki oma põhiseadusest tulenevaid ülesandeid.

Riigikohus selgitas, et kõiki esitatud eelnõusid tuleb ka arutada, need vastu võtta või tagasi lükata. Arupärimised võimaldavad teostada parlamendil kontrolli valitsuse üle, aga selle tõhusaks toimimiseks tuleb neile ka kiiresti vastata – põhiseaduse järgi 20 istungipäeva jooksul. Riigikogu töökorraldus peab tagama, et parlamendi liikmed saaksid oma vastused selle tähtaja jooksul. Samas on valitsus juhtinud tähelepanu ka asjaolule, et arupärimiste suur hulk ja kohustus neile kiirelt vastata takistab märkimisväärselt täitevvõimu tööd.

Lõpetuseks nentis kolleegium, et protseduuriliste küsimuste, eelnõude ja arupärimiste suur hulk viitab

obstruktsioonile, millega parlamendi vähemus takistab enamusel oma poliitilise tahte elluviimist. Riigikogu tegevuses tuleb säärast poliitilise võitluse vahendit teatud määral taluda, kuid see ei tohi halvata parlamendi tööd nii suures ulatuses, et seadusandja ei suuda enam täita oma põhiseaduslikke ülesandeid – see oleks parlamendi vähemuse õiguste kuritarvitamine.

„Riigikogu vähemus saab Riigikogu tööd ajutiselt takistada, aga mitte lõputult tõkestada. Kui lubada piiramatut obstruktsiooni, võiks ka väike rühm Riigikogu liikmeid muuta Riigikogu töövõimetuks. Arvestades Riigikogu keskset kohta Eesti põhiseaduslikus riigikorras, võib Riigikogu pikaajaline töövõimetus halvata põhiseadusliku korra toimimise,“ leidis Riigikohus.

Samas rõhutas kolleegium, et ka Riigikogu enamus ja valitsus peavad oma tahte elluviimisel arvestama parlamendis otsuste tegemisele seatud põhiseaduslike nõuetega. Eriti oluline on tagada Riigikogu liikmetele võrdsed võimalused aruteludes osalemiseks, menetluse avalikkus ja läbipaistvus ning piisav aeg eelnõude arutamiseks ja seisukohtade kujundamiseks, et langetada informeeritud otsused. Sellepärast ei tohi eelnõusid liiga tihti ka usaldusküsimusega siduda. Parlamendi tasalülitamisele viivad nii piiramatult obstruktsioon kui ka eelnõude liiga sage sidumine usaldusküsimusega.

Riigikohus on seisukohal, et konfliktid parlamendi töös tuleb lahendada eelkõige Riigikogul endal. Riigikogu töövõime tagamine on kõigi tema liikmete kohustus, mis tuleneb ametivandest.

Riigikohtu otsusegasaab tutvuda siin[1].

Arno Pöder
pressiesindaja
Riigikohus
arno [dot] poder@riigikohus [dot] ee

Allikas URL: <https://www.riigikohus.ee/et/uudiste-arhiiv/riigikohus-jattis-riigikogu-liikmete-kaebuse-rahuldamata>

Lingid

[1] <https://www.riigikohus.ee/et/lahendid/?asjaNr=5-23-31/18>